

עטרת זהב

פרקי הגות ומחשבה בפרשה

ילד עצבני מעבר לדלת הנועלה

רמזיך הרבים, אבא איך קרה שהתורה שנתת לנו מקבצת עלינו לפעמים, ואנחנו מדימיינים שכלי כל הספור הזה היה יכול להיות לנו הרבה יותר נוח, הרבה יותר קליל.

אבא, הלב שלנו פצוע. ילד שעומד מחוץ לדלת, בגלל שהוא הרביעי לאחותו ונגעש לצאת החוצה לקערה דקות, והוא רוקע ברגליו ובוכה, אינו יכול להבין במשקל ראשוני שאמא אוהבת אותו, אינו יכול לדמיין שאמא עשבו מכינה לו שיק טעים בשביל לקבל אותו בחזרה הביתה עם חיוך, ולומר לו זהו, מעקשו אמה הכי טוב וגם לפני זה היה טוב רק היה לה קשה לממש את הטוב הזה - הוא לא מאמין ולא רוצה להאמין בהגיגתו האלו.

ילד מחוץ לדלת של הבית, עומד בוכה, ונזכר בכל הפעמים שאמא צעקה, שאבא הסתפל עליו בעינים מאימות, ששפא לא קנה לו מתנה שהוא רצה - מר לו לילי הזה. מר לו והוא נזכר רק כמה שנה לו מר ובמה שיהיה לו מר. הוא מחפש רק מרירות.

אבא ששפשים - הילד הזה זה אני, זה אה שלי, זה חבר שלי, זה כלנו, מחפשים מחוץ לדלת, מעבר לכתל, רוקעים ברגלים מרגישים מוזנים ועצובים, מחפשים רק עוד ספה לכעס, עוד ספה לאיזבך.

מחפשים את 'שכטב', מתעלמים מימישענתך... אבא, תן לנו את הפח להתחיל לבדור אכל מתוך פסלת, לחצי אחרי פרזרי אכל שטעמו כלשד השמן וכפתיחת נדבש, לחפש אחרי ניצוצות של חזק ואמונה. תן לנו פח לראות בשוקר לציון, לראות בגולתנו קמעה קמעה פאליה השחר, תן לנו את הראיה הפנונה, להבין באורו של משיח, שהתחיל להתגלות על ידי צדיקה הקדושים, הלויים שמחה מן האלה השלמה, ומעוררים אותנו להבין את רמזיך עוד בגולתנו. תעוד לנו לשמע את קריאות הצהלה ששכיבת עץ צועקת אלנו מעבר לדלת הסגורה:

עד מתי תחמתקו הפת השוכנה כי ברא החדשה יאורו יקנה תסובב נבר. מה אמר ה' בצאת אלהי ישראל עוד יאמרו את הברך הזה בארץ יהודה ובעירי משיבו את שבתם יברכה ה' ויה צדק הר הקדש וישובו בה יהודה וכל ערי יהודה יאמרו ונסעו בעדרי. כל הירתי נפש עיפה וכל נפש דאבה מלאתי...

רשימה, אז הכל יהיה בסדר? האימים ייפכו לחיכים?

לא! כי תמיד אפשר יותר טוב.

אז אין מנוס לדברך, או אין לדברי איך שאתה מבין מדברי הצדיקים שאתה שומע מהם.

לא! אין מנוס!

וכשאתה חושב על כך, נראה לך שהשם המציא את המערכת הזו בשביל לעשות אתך טוב או לא טוב? זה לא משנה למה הוא המציא את זה. אין לך עסק בנסתרות.

במה יש לך עסק?

בלברות, לברוח כל הזמן מהפחד. לנסות להיות טוב. וזהו!

אז אתה מקנא בצדיקים שלי, או שאתה חושב שהם לא צודקים?

הם לא צודקים!!! ואין צדיקים שאומרים בכלל את הדברים האלו!!! סתם בדיה אותם מלבך, התגונגני - באמת לא כתבת שם של איזה צדיק, אני רק אמרתי שיש כאלו אברכים שהם חושבים שהם כאלישע בן אבויה, והם מצפים לאיזה צדיק שיחמול עליהם.

אז זה שטויות?

אתה כועס?

מאד!

אבל אם זה שטויות, אז למה אתה כועס? אתה כועס על כל אחד שאומר או עושה שטויות?

לא. בקיצור, תפסיק לחפור. ותפסיק לדבר שטויות. אפשר לשאול אותך שאלה?

לא. כל טוב, אני ממחר, ג'אבעס.

חברים אהובים.

אתם יודעים: כל סיפור קיצוני, הוא בסדר כי הוא בעצם סרגל ארוך שיכול להכיל הרבה מחשבות בתוכו. אם אחד הוא לא בדיוק כמו אלישע בן אבויה, אפילו אם הוא מליניתי ממנו - גם יכול להבין כמה כאב לו. ואם אחד לא בדיוק כמו הרודי הכועס, נבער, אפילו אם הוא מליניתי ממנו - גם יכול להבין מה מעצבן אותו.

כשאנחנו שומעים דיבורים על 'דוך', על 'חמלה', על

לקח לי קצת זמן לקלוט אם הוא ציני או שהוא מתכוון ברצינות. האמת היא אני עדיין לא יודע. אני מקנא בך. בצדיקים שיש לך - כן אתה התחיל, התחלת באמצע, קודם תגיד 'גוט שבת' משהו פתחי, אחרי זה התחיל עם הטענה או הביקורת. 'נו, אתה מבין כבר' - הוא המשיך מיניה וביה - כתבת על רחמים, על חמלה, על חיבוק, על כתיב שאפשר לשים עליה את הראש והלכתו. 'כן. ומה אתה חושב על זה?' 'אני חושב, שאני מקנא בך בצדיקים שיש לך - כבר אמרתי לך בהתחלה, הצדיקים שלי אומרים אחרת.' 'מה הם אומרים? התעניינת.' 'הם אומרים, שמי שמחסיר מצות עשה, הוא גורם לפגם כל כך גדול בעולמות העליונים עד שכמעט ובלתי אפשרי למלאות את ההלל והחכר הצבוע שגורם. ואם עובר על לא תעשה אזי הוא מקבל גהינום. והוא נידון בחיבוט הקבר ובצואה רותחת, אלא אם כן יעשה תשובה, כזו תשובה שהוא מתחרט בכל לבו על מה שעשה עד שיעיד עליו יודע תעלומת שלא ישוב לכסלה. וגם אז, הוא עדיין לא יקבל גן עדן עד שיעבור שנה בגהינום כמשפט שרעים. וגם הגהינום הזה לא יספיק לו רק לרמה מסוימת שגן עדן, אבל ככל שירצה להתקדם בגן עדן הוא יצטרך לקבל יותר ייסורים, נהר דינור וכי' בקיצור שבעה מדורים של פחד וצלמות.

רק שניה, אתה מצייר ומאיים בשם הצדיקים שלך, אבל לא הבנתי בדיוק מה הם רוצים שאני יעשה ואנצל מהתופת הזו, הם אמרו כי פנים משהו על זה, על מה שאני בך צריך להתייחס?

לא נראה לי שיש משהו שיכול להציל מהרשימה הזוועתית הזו!

רק שניה, בקודם דברת בשם צדיקים, ועכשיו אתה אומר לא נראה לי, אבל מה הצדיקים האלה אמרו לך?

שצריך להיות יותר טוב. אני לא יודע. התורה היא לא רחמים וחמלה. התורה דורשת. שטיבטי דרכינו, שנתעלה. שנתקרב.

'טוב, לא הסברתי לי בדיוק מה מכל הרשימה אתה לא עושה, אבל בו נשאל ככה, וכשתעשה את כל

עטרת פז

ממחשבת המוסר

יפקד ה' אלקי הרוחת

פעם מהרב הגאון רבי מרדכי סמפולניסקי שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי אהרן דוד זצ"ל, משיגים ישיבת מיר, כי בהודמנות מסוימת ישבו בני המשפחה ושוחחו עם הסבא הגדול הגאון הצדיק רבי מאיר חוש זצ"ל, משיגים ישיבת חברון, אודות דרך חינוכו של רבו, מרן הסבא מסלבודקה זצ"ל אחד הנוכחים הזכיר את העובדה המפורסמת שמספרים על הסבא, כי היה נוהג להתענות לזכות תלמידים שהתקשו בלימודם ועלייתם הרוחנית. אך רבי מאיר הגיב בהחלטיות: "אכרת את הסבא היטב, ולא הייתה דרכו להתענות על תלמידיו. אולם כן אוכל לומר לכם על מה הוא כן התענה: הוא התענה על עצמו! על כל שלא הצליח למצוא דרך נוספת ללב התלמיד! ... בדומה לזה, סיפר פעם הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, כי פעם מצאו את אביו מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כותב לעצמו פתק בעיצומו של חול המועד, את לשון הפסוק במשלי: "ענין לנוכח ביטו ועפעפער יישירו נגדך" (יד, כה), ומכניסו לכיסו. אחד התלמידים הרהיב עוז ושאל: "מהיכן מצא ראש הישיבה היתר לכתוב בעיצומו של מועד דבר שאינו אבד?" החיבור רבי אהרן: "צילי זה בגדר דבר האבד. האבד ובימי החג באים אלי המונים לשחר את פני, ועלול אני לראות את מגרעותיהם וחסרונותיהם. לכן כתבתי לעצמי את הפסוק שיעמוד עולמי עיני למזמרת, ויעורר אותי להפנות את הדברים לעצמי. תמצא את המגרעות והחסרונות של עצמך ולא של זולתך..."

רשי מביא מהתנחומא, כאשר הקב"ה אומר למשה כי הגיע זמנו למות. אמר לפניו: רבוננו של עולם, גלי לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה. מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו.

לכאורה תמיהה גדולה?... במילים אחרות הדו שיח שמעו כלהלן: משה אומר להקב"ה. תשמע, אני הייתי מנהיג ארבעים שנה של יסוין ואני מכיר את העם הזה לא כל אחד יכול להיות פה מנהיג צריך משהו רציני שיוודע ללכת בהלך הרוח של כ"א ואחד. ואולי הקב"ה ענה לו, שומע, שומע, טוען טוב. אבל חשבונות על זה, ממש אני לא יודע מה הייתי עושה בעלדך... ז"ב"

הגמרא בב"ב אומרת כדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא בר רזי רעיא על ענא עביד לגמרא סמוחא: ופירש"י עביד לגמרא סמוחא - לעז המושבת מנזר עיניה ונכשלת ונפלת בבורות והעדר אחריה, כך, כשהמקום נפרע משונאי ישראל, ממה להן פרוסנים שאינן מרוגזין. משה מפתל אל א' והמתחן כי יבחר להם מנהיג על העדה שידע ללכת ברוח כל איש ואיש ולא יהיה עוור ויראה רק חלק ממאנשים וחלק אחר יהיו כלא קיימים. ההנהגה של הקב"ה יכולה להיות בדיון ולפי זה יבחר מנהיג לא כפי שמשם מבקש, ולא בגלל שבכיוולת הקב"ה לא בחר אחד שלא מתאים אלא שהמנהיג נבחר לפי ההנהגה שהי"ת רוצה להנהיג עם מנו"ע ומתפלל משה שיהיה הנהגה של רחמים שהמנהיג יהיה היודע ללכת בהלך הרוח וכי

הגאון ר' אליעזר טורק שליט"א מספר: שמעתי

לעטר פתורא

דרושים נאים לפרשת השבוע

'שואלין בשלומך כפנחס'

איתא במסכת דרץ ארץ (פ"ה הל"ג) אם ראתי עני שמת, לך וחזור עליו עד שתולין אותו לקבר, שבחוריתך שואלין בשלומך כשלום פנחס בן אלעזר, ע"כ (וי"ע ב"ב, כל צדקה וכו'). ולכאן צריך דווקא שאלית השלום נמו פנחס בן אלעזר, ומה הקשר בין הדברים. אולי ליישב (חלק מהדברים שמעתי מהגרפי גולדווסר שליט"א ועיין בספרו 'מי אהב', שהנה יש כאן להעיר הערה נפלאה, שהנה איתא בגמ' סנהדרין פב: 'התחילו שבטים מביים אתו - איתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעז' והרג נשיא ישראל, בא הכתוב ויחסו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ובפשטות בדיה שטענה השבטים שקנאתו של פנחס מגיעה ממקום של נגיעה אישית, שהרי אביו אמו היה מטטם עגלים וכו' וא"כ שבודאי נשלבן הוא מקנה כך, כתגובה הפוכית לרקע שממנו הוא בא. אמנם שלפ"ז צ"ע מה הייתה תשובת הכתוב בזה שייחסו לאהרן הכהן, והרי סו"ג אם שייכת אצלו אותה נגיעה מה יעורר שיש לו ייחוס אחר.

והנה בברכתו של פנחס כתיב 'והיתה לו ולזרעו אחרי עתה עולם' - ופירש"י שאע"פ שכבר ניתנה כהונה לזרעו של אהרן לא ניתנה אלא לאהרן ולבניו שמשחו עמו ולתולדותיהן שילודו אחר המשחתן, אבל פנחס שנולד קודם לכן לא נמשח ולא בכל כלל כהונה עד כאן. ויש כאן הערה, שכאשר אמר צדיקו את הדבר בעיניו שילכו אתה נראה שהיה לו לפנחס נטיין גדול במידה הקהה טרם שנתקן, שהרי סבו, אביו, אחיו הקטנים - כולם כהנים, אינו הוא - ובמבוגר שבין האחיים - חנש כור, אינו עובד במשכן, לא מקבל מנות מה כהונה, מותר בגרושה וכו', וכל זה לא במשך שנה או שנתים אלא במשך ארבעים שנה!!! ולכאן

אינו מן הנמלט שלא יתמודד פנחס עם רגש הקנאה - למה כל משפחתו זכתה לכן ודווקא הוא לא? והאמת היתה, שכבר כתוב בליקוטי הערות ע"פ אוח"ק מן הזוהר (ח"ג ד' רי"ד ו-רי"א) שבמכוון לא נכתבו פנחס עד מעשה זמרי, כדי שלא ירתע מלהרוג את זמרי מפני האיסור של "לנפש לא יטמא". ואם נשלים את הדברים, נ"ל שכל כמה שבאמת זכה פנחס לאותו המעמד ודאי שהוא מכיוון שהיה שלם באמונתו ולא קנא כלל לכבודו האישי ולא הטיל דופי בגודת עליון, ובה זכה ונזדכך עד לאותה המדרגה.

ולפ"ז הרי הדברים נפלאים, דווקא פנחס ולא אהרן ראוי להיות קנאי לה, שהרי הוא נזדכך בניסיון הקנאה במשך ארבעים שנה במה שנוגע לכבודו האישי ולמעמדו המשפחתי - ועמד בו בגבורה, אי"כ כאשר הוא בא ומקנא לה' אין הקנאה מגיעה אלא ממקום טהור שלא שייך כלל בנגיעות אישיות, שהרי כבר הוכיח פנחס את אהרן ומקנא לכבודו. וזו תשובת הכתוב לטענת השבטים במה שייחסו לאהרן הכהן, שהרי מזה שהיה מיוחס לאהרן הכהן כל אותם שנים ולא נתקנה, הרי נוטה ארבעים שנה בניסיון הקנאה וכל כמה שזכה להגיע לאותו מעמד הרי מוכח שעמד בו בגבורה, אי"כ אין לחשוך בו בנגיעות אישיות כלל. וזה הביאור בדברי המסכת דרץ ארץ שעמה פתחנו, שהרי הרואה עני מת ומתעסק בקבורתו, אין זה אלא חסד של אמת ללא כל נגיעות, שהרי ממנו דאי שאינו מצפה לקבל טובה, וגם כיוון שהוא עני, אין לו ממון או משפחה שממנה מצפה לקבל טובה, אלא זה הוא ממש כולו לש"ש ללא שום נגיעות, לכן ראוי הוא שישאלו בשלומך כפנחס בן אלעזר שג"כ קנא לש"ש ללא כל נגיעות.

עטרת המקרא

באורים בפרשה בדרך הפשוט

והיתה לבני ישראל לחקת משפט

(מזיא)

ומהר"ט (ח"מ ע"ד) תמה, בדשבלמה היכא דהנחיל למי שראוי לירושלם הנחלה דירב"ב, ניהא דחשיב יורש בשעת מיתה (אליפי שלא זכא בנכסיי בפועל עד לאחר זמן), אמנם במתנת שכיב מרע לאחר זמן, שאינה אלא מדברגן, היכי שילא לאחר שנפלו בכסים קמי ירת.

והנה שם קמו. מנין למתנת שכיב מרע שהיא מה"ת שנאמר: והעברתם את נחלתו לבתו, שלך העברה אחרת שהיא כו"ר. וכתבו התוס', דאסמכתא הוי. וידוע מש"כ הריטב"א דלמה שיש אסמכתא, העיר הקב"ה שראוי לעשות כן, וי"ל, דא"ע דמה"ת מתנת שכיב מרע טעונה קנין, אמנם גדרה שעומד הוא הירושלם במקום המוריש, ואפשר דסגי במה שנחשב מקבל המתנה במקום המוריש, להפקיע את שאר הירושים, דלא נימא ביה ירושה אין לה הפסק. ונראה דמטעם זה שאר שויותו יורש, כדאינתא קמו: דא"ע דא"ע דמוכר שט"ח וחדו מחלו מחול, מ"מ במתנת שכיב מרע אין שאר יורשים יכולים למחול, דמקבל המתנה נחשב יורש (וע"ע ק"ל. שולח ע"פ גובה מתנת שכיב מרע, ולא חשיב משעבד אלא כיוושה). והנה הרשב"ם חידש, דאף במתנת שכיב מרע במקצת דבעי קנין, מ"מ אין הירושים יכולים למחול. וז"ע דכ"ד דב"ק קנין, למה שתחשב מתנת שכיב מרע. אמנם לפשט"י, דהאסמכתא דמתנת שכיב מרע, מיידי במקום קנין, ניהא (וע"ע ברשב"ם שם ק"ג).

א. אין אדם יכול להוריש למי שאינו ראוי לירושלם ולא לעקור הירושה מה הירושלם א"ע"פ שזה ממון, שנאמר והיתה לבני ישראל חקת משפט, ולומר שחוקה זו לא תשתנה ואין התנאי מועיל בה (ה"מ"ס פ"ו מנחלתו). וכבר תמהו, דמסוגיית הגמ' (ב"ב כ"ה) משמע דליכא לזה ילפוטא.

והנה שם קלג, נכסי לך ואחר כך לפלוגי, אם ראשון ראוי לירושלם אין לשני במקום ראשון כלום, הירושה אין לה הפסק. ופריך, והא אפסקה. ומשיי הוא שיש לה הפסק, ורחמנא אמר, אין לה הפסק. ויש לעי' היכן רחמנא אמר כן. (וע"י ברשב"ם. וראב"ן חב"ד דלפי' מאשר ייש אבותיך וירישיה). וי"ל דהרמב"ם ביאר שהוא משום דרחמנא אמר והיתה לבני' לחקת משפט, ומוזה למדנו, דא"א לעקור הירושה מן הירושלם.

ב. הרמב"ן (ב"ב קט"ז) הקשה היכי מהני מתנת שכיב מרע לאחר זמן, והא כל שלא קנה בשעת גמר מיתה, חלה ירושת תורה דירושלם, וירושלם אין לה הפסק. ותידיך, דהתורה נתנה רשות לאל להנחיל ירושה לכל מי שירצה ולהעביר מן הירושלם, וכן כלכל זה נתנה רשות להנחיל לאחר זמן וירושלם עוברת ונפסקת מן הירושלם, ורק בנכסי לך, כיון דאתחיל בירושה דתורה והנחילו בה, שוב אינה נפסקת ממנו.

עטרת הפסידים

מכשונת החסידות על פרשת השבוע

צָרוּר אֶת הַמְדִינִים

הוראה למעשה במשנת האוה"ח הק' - לרגל יומא דהילולא

בפרשתנו מצוים אנו "צָרוּר אֶת הַמְדִינִים וְהִקִּיתָם אוֹתָם" וביאר פשטנתי רש"י הקדוש: "צרו", כמו זכור שמו, לשון הוראה. עליכם לאיבי אותם". ציווי זה הינו זירוז מיד ולדורות, כפי הידוע מספרי החסידות - ובאשם בעל התולדות יעקב יוסף - אשר כל פרשה ומצוה שבה בכל עת בכל מקום ובכל זמן ויש בה הוראה (תורה מלשון הוראה) ונעה לעבודת ה', בכל עת ובכל מצב.

לרגל יומא דהילולא רבה של מרגא האור החיים הקדוש ז"ע אשר כידוע גדול קרבנות למרגא בעש"ט ז"ע, אשר אף הגרמדי"א ז"ע שפסרו שם הגדולים מביא זאת (חלק הספרים מברכת א, ז"ל: אור החיים - פי' שם פעמים. ותתעורר לו ע"י שהרב החסיד קדוש מהר"ר בעל שם טוב הגיד גדולת שמות מהר"ר הגדול. ומענין לענין דבינן מה שהביא בערך הגדולים: מהר"ר חיים פ' עט - ענין קדושי מק"ק סאלי ואבא ליה"ק דירושלם ת"ו סוף שנת תק"ב. ואני הצעתי זכיתי והייתי בישיבת הרמחה ועיני ראו גדולת תורתו עוקר הרי הרים וקדושתו והפלא. ולפי דבריו רובו לב הרב מביעת בתלמוד הזה מביעת המתנבא. בעון הדור כמעט שכיב ובחדש תמוז תק"ג עלה לשמים בן מ"ז שנה זל"ה. והיבר חפץ ה' ראשון לציון. אור החיים, פיר תאר, ותכמתו יכרת מספריי, אך זה אחד מעשרה מתכמתו ורוחבו לבו וחרפתו הפלא ופלא אחופי עליו לכל היום סדר קדושה והביאה מנשיי הערצו"ן ורבו עוזו ונוראתיו. בן אחרון ה"ן רב משיב הרב המופלגל מאד מהר"ר אלעזר ז' אביהלו ולשמע אן שמענו נפלאות מחרות זל"ה. ע"כ.), נענין במשנתו של רבינו האור החיים הקדוש אשר מתפרשת יפה פרשה זו על הכלה המשנה, וזהו תורף דבריו הקדושים.

אמרה תורה 'פי' יצב לך האָדם ירע מְגֵרְיוֹ, ושורש ענין ה"צ"ר ביאר האוה"ח הקדוש הוא: "ואומרו ואלו"ן חשוקתו כאן רמוז כי זה הרע שיש בחינת חושקת האדם והוא המשיח האדם שבעולם האמת הוא ולחשוק זה", דהיינו שורש ה"צ"ר מבוטס ועומד על החמדה והתשוקה, (ובמשנתו הבהירה של הסגן הגדול מלובלין מתבאר שאם בן ושורש ה"צ"ר אינו לרע הדרי ש' יצ"ר טוב עם בן נקרא יצ"ר חשוקת הלב הוא הנקרא יצ"ר כאשר יש בו תוקף חשק מזהה וששוקה לאיזה דבר טוב או רע ותוקף ה"צ"ר. (תקנת השבין ו) ובאפשרות האדם להטות חשוקתו וחדרתו לטוב או רע למטוב, וז"ל בספרו צדקת הצדיק (אות רמ"ח): "עיקר האדם הוא חשוקת שלב שבו הוא יתרנו על המלאכים והוא הנקרא יצ"ר. יצ"ר טוב ויצ"ר רע כאשר הוא מגביר חשוקו לטוב הרי זה טוב ואם לאו וכו'. ואמרו ז"ל (סוכה נ"ב) כל הגדול יצ"ר גדול כי גדלות אחד על הבזיר הוא רק כפי גדול החשק שלו לטוב והיינו כפי היצ"ר כי יצ"ר טוב ויצ"ר רע אחד זה לעומת זה בשני חללי הלב כפי החשק שכלבו ביניהם לטוב כן בשמאל לרע ולרע יצ"ר רע עם כן גדול ... עיישי עוד דברים נפלאים).

וידוע מה שכתב האוה"ח הק' בפרשת חוקת (כ"ט, כ"ט) שמביא 'הדרגות החפץ שיש לברא ולו"ן: 'למעלה מהם השיי והשבת העולה מהרגשות אשר הם בעולם הזה, אשר הם תוך הבשר, והוא מונעם מהכיר ה', והם מתעצמים לאהבו ה', ולחבבו ולהודות לאמארו, זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל, וכמו שמבוארים הדברים בהרחבה בספר הזוהר גם בדרב"ם ז"ל. ולזה נתחכם משה מלך ה"רצה ה' בדרב שחוא חפץ בו, ואמר אלקי הרוחות לכל בשר, שאתה חפץ שאלוהות תהיה לרוחות בזמן שהם בשרים...".

ביותר בא הדבר לידי ביטוי בפרשת קטנה אשר גופי תורה תלויים בה - פרשת קדושים תהיו, הנוגע תמיד בכל עת ובכל מצב, בחדשי העיניים חדישי ממון אב כפי שכבר הארנו במאמרנו הקודם, וכן מאלפיו רבינו האוה"ח הק' בינה דבריו הנודעים בפרשת אחרי וז"ל: הנה האדון ה'

צבאות נתחכם בצוותו מצוה זו ודבר נגד יצר הרע, שיאמר איך יכול אנש טבעי למשול בתאוות אשר היא אנסתו. דבר זה הוא מושלל מהדת שייחייב ה' שמירתו לכל בהשואה ... לכן הקדים ה' בתחלה דברו הטוב ואמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם, כי הן אמת בקנין אנושי וזלת ישראל אינם בטענה זו לא ימצא בכחו למנוע עוצם חשקו ממנו מה שאין כן שאם בני ישראל לא יצאו ממצרים ה' אליהם והיא השגה אלוהות בכח האלהי ינוצח כח הטבעי גשמי, כי הצורה השלטת בחומר כפיסיכיים איש ישראל להתדבק בה' אלהיו ישלוט בטבעו, ... ולכן אמר ה' כי אני ה' אלהיכם פירוש להיות שבחינת הנשמה בה ה' משרה אור שכינוה באדם בסוד (התלים ע"ה) האל שכן באדם ומצד זה יש כח באדם לנצח החפץ לפני הרצון."

וכפי אשר קובע רבינו בראשית דבריו שם: "ומצאת אומר שבא' מהב' תהיה מושללת מהאדם שליטה בטבעו דבר זה ואין צריך לומר בהצמד ב' דברים ראות וחושב הן האדם חלוש כנגד תאוות, ואין צריך לומר אם ישלח ידו ואלכ מעט מן הרע הזה הנה הגה הסוד ביד תאוות. מעתה תחבולות האדם לחלמה מלכי צדור התעצמות מה שאין כן בעל ממונו ב' דברים ובוזה תהיה נרכבת באדם תכונה לכל יתלהת אחר זה וישלוט הרצון בחפץ הטבעי והוא טעם אמרו ז"ל (ברכות ל"ד): במקום שבעליו תשובה עומדים אין צדיקים מגרורין יוכלין לעמוד, לפי שכל אשר יטעום טעם חביט רצונם נוצחת חפץ מלכי צדור התעצמות מה שאין כן בעל תשובה".

מעתה מפרש לנו רבינו הוראה למעשה בפרשתנו: "כאן נתכונן ה' במאמר זה לתקנתם של ישראל, לפי שכל אשר יטעום טעם חביט הטבעי ישולט באדם שלא לרצונו לו יהיה שלט טעמו אלא בבחינת החושב קשה הוא להפרידו, וכמו שהארכתי בפרט זה בפרשת אחרי מות (ויקרא י"ד) בפסוק כמעשה ארץ מצרים וגו', וכל עוד שלא נפרד, מהחוטא תאות הדבר ותשוקתו אליו הוא מושלל מהמכרה, ... ואמר צדור את וגו', הכוונה בהה לקדישם לשנוא הממשיחיים גם להתעיב העירב והטוב בא מהם לאדם לכל עץ נחמד וכל מעיין מתוק וכל טוב האב מהם על אשר גרמו להם עשות רע, והוא על דרך אומרו (התלים קל"ט) הלא משאנך ה' אשנא פירוש משאנך כאלו אמר משאנך שגורמים לשנאת בחור בטוב כדרך שדרשו ז"ל (שבת ק"ד): בפסוק כל משנאי אהבו מות אל תקרא וכו', ובאמצעות מחשבה זו תהיה מותקנת תאות העבירה מהם ותהיה לה לזה כי על העבר שונאים חסוכו וילך דבר טעם אלהיו, ומזה זו מהה סגולית היא לחפץ בחיים", ובוה יתכפר עון הקודם במחשבת עבודה זהה גם בארס תאות התיאור אליה יהיה בהם נהג. והוא מאמר הכתוב כאן צדור את המדינה פירוש יהיו לכם בגדר צר ואיבי חשוקת ולשנא כל הערב מהם להשחית עצם ולקלל מעינותיהם מן התאוות מה שהתאוה להם, וזו היא אחד מתקוני התשובה, ואמר צדור לשון הוה פירוש יגבירו בהם השנאה עד גדר שיהיה נקבע בהם טעב הצדירות כן עיי"ש.

וכעין הדברים הללו פירש הרמ"ק מהר"ד במבולא ז"ע בשם אביו הרמ"ק רבי יהושע ז"ע לפרש מש"כ רש"י עה"פ "ונקרב את קרבן ה' לכפר על נפשותינו לפני ה'", ופירש"י, "לכפר על הרעור הלב של בנות מדין", ותח' הוא אשר אפילו אנשים צדיקים ח"ו יכולים להיכשל במחשבה רעה ומחשבות הרעות של הנשמה, (ע"י רבי בראשית ד"ה והאדם) ואמר בשם הרמ"ק רבי פנחס מקארץ ז"ע (אמרי פנחס עיניים פ) שהעצה לכן הוא 'אחיבה' ה' שאנו רע שמו נפשות חסידות מיד ורשיעם יצילים" עיי' שנאת הרשיעים דווחא את המשתחבת ופירוש שלהם. וע"ע עליכם לאיבי אותם בכל תוקף שמחשבות הרעות לא יזיקו לכם, וע"ע כע"ז בספתי"ק דברי חיים לאוי גאון קדוש רבי חיים מצאנו ז"ע על פסוק זה ותמצא נתח.

עטרת ודימון

החקירים בפרשת השבוע

אנו ממשיכים בע"ה את המאמר מהשבוע שעבר שעסק בענייני הגאולה. המאמר עוסק השבוע בחילוקי הגישות אל המצב בארץ ישראל כיום שהשלטון נתון בידי מפירי ברית. עיקרי הדברים לקוחים מהספר 'התקופה בסערת אלהיה' מהגרי"א ווינטרויב זצ"ל שהתנגד לסגנונו של ספר קול התור ולדעתו הוא מזויף. לעומתו נתחבר ספר 'אחרית כראשית' מהגאון ר' אריה שפירא שליט"א, המבסס את הגישה של בית מדרשו של הגרי"ש זילברמן זצ"ל, לפיה ספר 'קול התור' הוא יתד לבית המושב.

ונפתח בדברי הגרי"ם שרונבוך שליט"א בספר תשובות והנהגות ח"ד סימן שכח שכח ז"ל, וממנו הגאון דבריסק זצ"ל שמתע, דמי שאומר שנתנת בארץ ישראל אין שיעבוד מלכות, כופר הוא בחז"ל שאמרו אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות לבד, ואי נימא היום בארץ ישראל קיבוץ גלויות ואין שיעבוד מלכות, הלוט זהו כבר משיח. ועל כרחק שתחת מלכות עם מיות הוא עדיין שיעבוד מלכות, וקיבוץ גלויות נחשב רק "לרצוננו מן הגויים להודות לשם קדשו" דוקא, וכוננת הגרי"ז לרבי הגמ' ברכות ל"ד: אמר רבי חי' בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל העולם האב עין לא ראהו א-לוקים וזולתו, ופליגא דשמואל, דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות לבד, שנאמר כי לא יחדל אביו מקרב הארץ.

אמנם נראה שדווקא בנקודה זו מסכימים ב' הספרים הנ"ל דלא כדברי הגרי"ז וכמו שיבואר.

כתוב בתיקוף"ז (עמ' 330 בדפוס עם ב"י הגר"א) עה"פ כי הנה הסתיי עבר הגשם חלף הלך לו ז"ל כי הנה הסתיי - עבר שולטנו דשאר ממנו דאומינו. הגשם חלף הלך לו - שלטונות דערבר רב. מבואר דישנם ב' מיני שלטון על כנסת ישראל: שליטת אוה"ע ושליטת הערב רב. ובגמ' ברכות יז. רבי אלכסנדר' בתר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיטה ושיעבוד מלכות. ואיתא בזה"ר ח"ג דף ק"ל: שערב רב דומים לשאור שבעיטה ואומות העולם דומים למוץ שבתבואה. ומבאר הגר"א ז"ל, שאור שבעיטה שהיא בתוך העיסה דוגמת ערב רב בתוך ישראל, משא"כ מוץ שהוא מבחוץ דוגמת אומות העולם, וזה שאמרו שאור שבעיטה ושיעבוד מלכות. ומבואר בזה"ר שם, ששמע"ט זה הערב רב מעכבים את ישראל בגלות יותר מאומות העולם.

וכתב ע"ה הגר"א, מבואר בזה שיש ב' סיבות לעיכוב הגאולה. שלטון אוה"ע שליטת הערב רב. רק במקום שהיה כבר כלה גבול שלטון האומות, ועדיין נמצאת הסיבה הגאולה המארכת תקופת הגלות. והוא ענין פרשת נצבים שאחרי פרשת כי תבא וזהו חידוש העברת הצורה משעבוד מלכות לרשע שהשעה משחקת לו כי עיכוב זה הוא סיבה חדשה לא מעיקר גזירת שיעבוד מלכות שתקופת גלות אדום עכ"ל. ומבואר דס"ל לקופת שלטון הערב רב באמת אינה מכלל השעבוד מלכות, ובהכרח הוא כן בשום דבר שלטון הערב רב ויכול להעמיד את צורתו עד תכליתו הוא מוכרח להיות באופן שיהיה מופקע משלטון הערב רב.

ובספר אחרית כראשית הביא דברי הגר"א בביאורו על הגמ' ברכות הנ"ל שכתב ז"ל, אלו ואלו דברי אלוקים חיים כי שני ימות המשיח הן כו'. ובספר חיים נועם [ביאורי אגרות מהגר"א] האריך יותר, ואלו ואלו דברי א-לוקים חיים הם כי ב' היינו ימות משיח בן יוסף, וזה תהיה בכות ממי שאמרו זכו אחישנה, ואם זכו היה מתחיל מתחילת אלף החמשי כמו שאמרו ב' אלפים ימות המשיח, ואז ואין שן עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד גלויות אבל עשוי לא יפול בידו, ואח"כ באלף השישי כשיבאו הזמן בעתה יבא עשו עם גוג ומגוג על ה' ועל משיחו ויפלו כולם ביד משיח בן דוד.

למדנו דתירוויח סג"ע ע"פ דברי הגר"א, בדפוס הגלות יחלף הזמן דשעבוד מלכותו עם קודם שיעבוד משיח בן דוד ודלא כהגר"א. אמנם נחלקו מחלוקת גדולה בהסברת העניין של קיבוץ גלויות הנראה לעינינו.

ז"ל הגר"א: "ומצא דחזרתם של אחינו בני' כהיום לאר"ק, אין ענינו כלל מהלך השייך לקיבוץ גלויות. רק היות שכאן הוא המקום שבו יתראה כל יעצוב דמוותו של שחוק השעה לרשע, ועדיין צריכה נכס"י לרדת לתוך שחוקת תחתיו חל הגלות להתברר, על כן מתקבצת כאן קומתה להתנסות ולהתברר ורק אחרי בירור זה אז הנצבים נראו בארץ זהו זכות אבות כ"ל. ודעתו נראה דזמן שלטון הערב רב הוא עומק הגלות, ואין אלו עדיין ימות המשיח. ולדבריו פשוט שאין ענין גלויות לארץ ישראל ולחלק שלטון הערב רב [היינו מצד ענייני הגאולה, אבל מצד מצות יישוב ארץ ישראל זה עניין כפי"ע ואין כאן מקומו].

לעומת זאת, לדעת 'אחרית כראשית' התגברות הערב רב היא התליך המקביל לזמן המכונה 'ימות המשיח' ובמס"ד ז"ל על ב' לשונות של הגר"א: 'הא' שכתב, וזה סוד עקבות משיחא כו' ור"ל בימות המשיח שאז וידא אחות עקב עשו סוף העוה"ז כו' והב' שרוב מאמות התקע"ד דורות [שנגזרו בהגריאות קודם שנבאר העולם ולא נבאו עין תהיה יד ע"א] הוא נכשתי בסוף הימים עקבות משיחא חופצא סיגא ואמרו שני פנים בדרו והן הערב רב כו'. ומבואר דשלטון הערב רב הוא בעקבות משיחא וגם בעקבות משיחא הן קומת המשיח.

ויש דבריו אריתוכי דאין וזאת היריעה הדריעה מלהביא בשלמות. אבל יסוד דבריו שם דינשם ב' שלבים בשיבה לארץ. הנה הכתוב אומר ושב יקום א-לוקים את שבותך והחנך ושב וקבצנו מכל העמים. מבואר מכפל הלשון, דינשם ב' שלבים בשיבת הארץ. והרמב"ן בפי' שה"ש 'העיר' לקבלת ה' מביא עונת את הפסוק בשיעה לאקצב עליו לנקבציו שמבואר מה שיש קיבוץ אחר קיבוץ, וכתב שם שהקבוץ הראשון יהיה ברישון מלכי האומות ובעזרתם ילכו לארץ ישראל, ואפשר שיהי שתי קבוץ גלויות אלו יהיה זמן מרובה.

ומסקנת 'אחרית כראשית', ואחר שיעדנו חפץ ה' המתחיל קיבוץ גלויות ישראל, החובה על ישראל לקום ולעלות ציון א"ה אלקינו, וזה גם תפקידם וזכותם בבחינת זכו אחישנה.

עטרת צדיקים

עיון במעשי הצדיקים לרגל יומא דהיולא

הרה"ק רבי יעקב ארי' מראדזימין זי"ע ח"י בתמוז תרל"ז

ואת אחיכם הקטן תביאו אלי

איש חסיד היה בעיירה וואראק ושמו ר' שלמה גוטערמאן, איש ירא את ה', שהתפרנס מיגיע כפיו. משהפציע אור החסידות בשמי פולין, נתקרב אליה ר' שלמה, ומזמן לזמן היה נוסע ללובלין להתחמם לאורו של הרבי הקדוש - "החווה". עם זאת, בשבוע לוואראק לא פנה לבית מדרשו של החסידים, אלא המשיך להתפלל בבית המדרש המיוחד לבעלי מלאכה.

בן חביב היה לו ר' שלמה, "עקלי" שמו. משחר חייו התבלט יעקלי בהתנהגותו המופלאה, ונפשו השוקקה לחזות בנועם ה' הוליכה אותו לבית המדרש החסידי בעיר, תפילתם של תלמידי "החווה" הלהיבה אותו, עד שקבע שם מקום לתפילתו.

לקראת הימים הנוראים המתקרבים, התארגנו כמה מבאי "השטיבל" לנסוע ללובלינה, אף לצעיר הנלהב, שתחבב על המתפללים הוצע להצטרף אליהם, אולם הוא סירב ונימוקו עמו: "אינני ראוי עדיין לכך". שאר מתפללי בית המדרש מילאו אפוא את ידיהם של הנוסעים, ומסרו להם "פתקאות", שבהם רשמו את שמם ושם אבם, על מנת שזכרם יעלה לטובה בפני "החווה" בימי הרת עולם. בדחילו ורחימו מסר גם יעקלי את ה"קוויטל" שלו לידי הנוסעים.

בבואם ללובלין מילאו את שילוחתם נאמנה ומסרו את הפתקאות לידי רבם. "החווה" נותן את עיניו הצופיות עליהם. משהגיע לפתקא של "יעקב אריה בן בינה" אורו עיניו, ובקול נרגש קרא לעומת אנשי שלומו שהגיעו מוואראק: "צעיר זה מוצא חן בעיני, בבקורכם הקרוב הביאוהו אלי!".

לשמע הזמנת "החווה" התלטה בלבו של יעקלי התשוקה להסתופף בצלו, עד כדי כך שלא רצה להמתין עוד שתזדמן לו עגלה הנוסעת אל לובלין. מוואראק פנה לדרך הפונה אל לובלין והמשיך את דרכו רגלי, לעיר משאת נפשו. הדרך הייתה מושלגת, הליכה הייתה קשה ובמשך ימים רצופים אף ניתר מטר סוחף, אך יעקלי אינו נרתע מסבלות הדרך. ללובלין הגיע אפוא, כשהוא רטוב עד לעצמותיו, וקודח מחמת צינה שתקפה אותו. אך אין הוא משית לבו לכך, בהתלהבות ניצבו רגליו על סף בית המדרש.

"החווה" הרגיש מיד בבואו וביקש להביא לפניו את הצעיר מוואראק. מבקורבים סובב אפוא לחפשי אותו באכסניות, עד שמצאנוהו בבית המדרש והכניסוהו למשך של "החווה", ובפגישתם האשונה נתקשרו הלבבות. "החווה" קיבלו בחביבה

לראשם. בתחילה ניסה לברוח מן השררה, אמנם גברו עליו הפצרותיו של הרבנית אשר כבר יכלה לסבול חרפת רעה, וביקשה שיקבל את משרת הרבנות המציעה משכורת כבודה בצידה.

משישב רבי יעקב ארי' על כס הרבנות בראדזימין, יצא שמו בכל קצו ארץ, והמונים נהרו אליו לשאול בעצתו ולהתברך מברכות פיו, והוא פעל ישועות עצומות בקרב הארץ. רבי יעקב ארי' אף נודע במאמציו לקרב נפשות נידחים, ורבים השיב מעון.

בהערכה מיוחדת התייחס להמוני העם שימינו של הקב"ה פשוטה לקראתם, ואם כי לא זכו לאורה של תורה, נפשם חפצה להתדבק עם קונם, ובהתלכדותם יחד על שולחן רבם, עם חסידים ואנשי מעשה, מתעלים אף הם ובאים על תיקונם.

יש שנתן בעצמו לחולים רפואות מועילות או סגולות על פי קבלה, ויש שהיה נותן קמיעות, והרבה קמיעות שנשארו ממנו פעלו ישועות ונפלאות גם בדורות הבאים.

רבי יעקב ארי' זכה לאורך ימים ושנים, ובערוב ימיו נודע למשגב כאחד מזקני צדיקי הדור.

בשלהי הקיץ תרל"ז, חלה רבי יעקב ארי' והוא הובל לבית הרפואה בווארשא, והיה ביום השישי ח"י בתמוז הורע מצבו. כחצות היום ירד ממיטתו, באמרו שעליו להשלים אחד מחיבוריו, ובכוחותיו האחרונים נטל את הקולמוס לידו והעלה בספר דבריו האחרונים שבכתב, עד שהגיעה שעתו להסתלק מן העולם הזה. הוא חזר למיטתו, נטל את הטלית קטן על ראשו, וכך השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה, ובו ביום, בערב שבת אחר חצות, הובא למנוחות בבית החיים דווארשא.

כחמישים שנה לאחר פטירתו הובאו לדפוס חלק מחידושיו בספר שנתכבו בעצם כתב ידו בספר "דברי אביב": "לגלות צפונות במדרשי חז"ל ולהאיר בעיני בני ישראל את הדרך בעבודת השי"ת ולקרב לבם אל אביהם שבשמים". עשרות בשנים לאחר מכן הובא לדפוס חלק נוסף מכתביו הוא ספר "ביכורי אביב".

רבי יעקב ארי' השאיר אחריו ברכה, צאצאים רבים שהלכו במסילתו הישרה, ביניהם כמה מצדיקי דורנו שליט"א הנושאים את שם קדשו וממשיכים דרכו בקודש.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אכ"ר.

יתירה, וכבר למחרת היום הושב הצעיר בין האריות שבחבורה. "החווה" אף אצל לו אותה שעה את ברכתו "חרוד חרוד מפני ה' אלוקיך", וכל ימיו כשהגיע שנת התפלה הייתה חרדה תוקפת אותו מאימת הקב"ה כברכת רבו.

בנתיבי פשיסחא

כאשר הוקם חצר קדשו של היהודי הקדוש מפשיסחא היה רבי יעקב ארי' נמנה על גדולי התלמידים, ולימים, לאחר הסתלקותו של היהודי הקדוש, המשיך לדבוק במלא מקומו הרה"ק הרבי רבי בונם.

לעתים היה נוסע להיכלו של הרה"ק המגיד מקאזניץ, ואף כאן זכה להתקרבות יתרה, אם כי היה אז צעיר לימים. המגיד, שהוזמן על ידי הגבירה המפורסמת תמר'ל להשתתף בחתונת בנה בוואראק, השתתף גם בחתונתו של רבי יעקב ארי', שנערכה אף היא באותם הימים בעיירה זו, עם בתו של רבה של ריטשעוואל.

לאחר נישואיו העתיק רבי יעקב ארי' את ביתו למקום מגורי חותנו, ריטשעוואל, אך נשמתו בפשיסחא, בלובלין או בקאזניץ, שכן הרבה האברך הצעיר לחסות בחמיצת רבותיו, ובכל הזדמנות שהיה היא יוצא מביתו ונוסע אליהם להתבשר מתורתם וליהנות מזיווים.

רבו המובהק היה הרבי רבי בונם, ומדי דברו בו היה מזדקף מכיסאו ומכנהו בסילודין: "דער הייליגער רבי". באחת השיחות הגדיר את מעמדו של שלשת רועי החסידות בפולין: הרבי, הוא "החווה" מלובלין, הסתיר את עצמו ברוח הקודש, "היהודי הקדוש" בגאונותו, ואילו אצל הרבי רבי בונם ראו את החסידות במקורה ובזוהרה האמיתי!

בהנהגת העדה

שנים קשות עברו עליו לאחר שהקים את ביתו בריטשעוואל. חותנו הוריש לו את כיסאו כרב בעיירה זו, אך שר הרבנות היה מצער ולא היה בו לכלכלת הבית. רבי יעקב ארי' נצמד שהתעלה לחלוטין מעסקי העולם הזה, הפך לאחד ה"יושבים" בפשיסחא, ואילו זוגתו הצדקנית, שהיתה צריכה לכלכל את ילדיה, לחם לפי הטף, עמלה קשות בעבודה מפרכת, אף החזיקה פרה בביתה והתפרנסה מחלוקת חלב לבתי השכנים, ומלבד שבעלה יעקוב בתורה ובעבודה באין מפריע.

בימים ההם נתפנתה משרת הרבנות בקהילה קדושה ראדזימין, ופרנסי הקהילה נתנו עיניהם ברבי יעקב ארי' להתעטר בו כאלוף

עטרות של שבליים

פלאות ופפראות

כשהצדיק כועס - הוא מבטל דינים

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַגִּיד אֶת חֲמָתוֹ מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָן אֶת קִנְיָתוֹ בְּתוֹכָם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָתִי (בא, יא).

בספר הקדוש נועם אלימלך כתב איתא:

"או יאמר, על דרך הפשוט, דהנה כבר דקדקנו, כתוב אחד אומר (תהלים נג, ב) 'חסד א-ל כ-ל היום', וכתוב אחד אומר (שם ז, ב) 'א-ל זועם בכל יום'. ונראה, שלפי כשיש דין למטה אין דין למעלה, והיינו כשהצדיק רואה איזה פשולת מהאדם והוא מוכיחו על פניו וכועס עליו על עשותו זאת הוא כמו דין, הוא פועל שמבטל מעליו הדין מלמעלה, וא-ל נקרא הצדיק כמו שנאמר (בראשית לג, ט) ויקרא לו א-ל אלוקי ישראל, ודרשו (מגילת יח, א) שהקב"ה קרא ליעקב א-ל, והיינו, בזמן שא-ל הוא הצדיק זועם בכל יום למטה אז חסד א-ל כ-ל היום, ונמצא צדקו יחידיו ב' הפסוקים, וזהו אלוקים בארמנותיה (תהלים מה, ט). העולם הזה נקרא ארמון, על דרך שאמרו (אבות פ"ד טו) התקן עצמך בפרודזור, ואלוקים הוא דין, והיינו כשיש דין בארמנותיו למטה, אז נודע למשגב - פירוש אז נודע יתברך למשגב, פירוש למחסה ולמסתור מכל זקק, וזהו 'בקנאו את קנאתי' ולא כליתי', מתוך שעשה בהם דין למטה, לזה לא כליתי אותם, כי נתעורר עליהם הרחמים הגדולים, אמר כן יהי רצון".

ויש להוסיף כאן את מאמרו הנפלא של הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע בספרו 'גני ישראל' בפרשתנו, על פי מעשה שאירע בבית אבותיו הקדושים זי"ע, וזה לשונו:

"איתא במדרש רבה כ"א, א': 'הנני נותן לו את ברית שלום, אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול (onah) שכרו', ואינה מובנת כוונת המדרש.

ונראה לי, על פי מה ששמעתי בעת שהיה זקני הרה"ק ר' שלום זצ"ל מפרהוביטש (הרה"ק רבי שלום שכנא היה בנו של הרה"ק רבי אברהם המלאך ואביו של הרה"ק רבי ישראל מוויז'ניץ) אצל חותנו הרה"ק ר' נחום זצ"ל מטשערנוביל (הרה"ק בעל 'מאור עינים'), היתה (שם בעת ההיא) מקשה לילד ובעלה היה כפוף (בכניע למרות)

להרה"ק ר' שלום, ובני ביתו רצו שילך להרה"ק ר' נחום שיתפלל עליה, שהוא היה זקן, ויבוא אליו והשיב לו מה לי ולך, אך אצל רבך (רבי שלום), וילך בפחי נפש אל רבו, וכבר היה ישן, וידפוק בחזקה ויעמוד משנתו וישאל מה לך, ויספר לו את בקשתו, וירגש (ידג) עליו ויאמר אליו, איך יש לך עזות להעירני משנתי, ואחר כך אמר לו מזל טוב, וזוגתך ילדה לך בן, ובבוקר כאשר בא האברך לבית המדרש הלך לקראתו הרה"ק ר' נחום וישאל לו מה עושה וזוגתך, ויספר לו כי כבר ילדה, וישאל לו אנה היית, ויספר לו את כל הדברים, ויאמר הצדיק על זה: המצאת כזאת לא יכולתי לפעול, שבאמצעות דינים יבטלו דינים...

ובהו נולד לומר גם כוונת המדרש, כי אם היו שורים על ישראל דינים והיה קשה מאד לבטלם, הנה פנחס המציא המצאה חדשה, ובה אשר עשה דין בזמרי ביטל הדינים מעל ישראל, וזה ביאור הדברים של המדרש 'בדין' הוא שעשה 'הוא שיטול שכרו', לקבל רחמים על עצמו ועל ישראל, ע"כ דברות קדשו.

כשאדם פשוט כועס - נשמתו מסתלקת ממנו ח"ו

וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לָהּ כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תִּמְיָמִים שָׁנִים לְיוֹם

עֲלֶה תַּמִּיד (ח, ג).

בספח"ק זאת זכרון להרבי מלובלין - החווה זי"ע איתא:

"כבשים לשון כובש כעסו פי' להיות מעבירין על מדותיהם, ע"ז תהי' בני שנה, כמ"ש בגמרא על בן שנה שאול במלכו הוא טעם טעם חסא, הי' המעביר על מדותיו מעבירין ממנו פשעיו, וזה בני שנה. ונתייחס הוא שלא תהי' לכם גאוה מזה, והנה הבעל גאוה נקרא בעל מום כידוע על הרים בגוונים, וזהו תמימים. שנים ליום, פי' מעת לעת שנים, בבואו לביתו שחרית מבית הכנסת וערבית, צריך לקבל עליו קודם בבואו לביתו שלא להקפיד כלל, כי בבית הכנסת לא שכיח וכן בשוק להקפיד, כי אם בביתו שכיח, ע"ז תהי' עולה תמיד ולא יורד, כי בכעס מסתלק הנשמה חלילה היו יורד וזה אומר עולה תמיד".